REVISTA MUSICAL CATALANA

:: :: BUTLLETÍ DE L'ORFEÓ CATALA

Any XX :: Núm. 239

:: :: :: Novembre 1923

Revista Musical Catalana

Butlletí mensual de l'Orfeó Català

BARCELONA

REDACTORS EN CAP

FREDERIC LLIURAT — JOAN SALVAT

Secretari de la Redacció: JAUME MARTI I MARULL

PRINCIPALS COL·LABORADORS

Higini Anglés, prev. — Josep Barberà. — Giulio Bas. — Pasqual Boada. — Joan Borràs de Palau. — Lluïsa Bosch i Pagès. — J. Cabot Rovira. — J. Rafel Carreras. — Gabriel Castellà i Raich. — Eusebi Clop, O. F. M. — Henri Collet. — Eduard L. Chavarri. — Josep M.ª Comella. — Miquel Domènech i Español. — Josep Fabre. — Josep M.ª Folch i Torres. — Ignasi Folch i Torres. — Alfons Gallardo. — Robert Gerhard. — Vicents M.ª de Gibert. — Enric G. Gomà. — Emili Heintz-Arnault. — Gascó Knosp. — Wanda Landowska. — Jaume Martí. — Frederic Lliurat. — J. Lamote de Grignon. — Miquel Llobet. — Joan Llongueras. — Josep Maideu. — Joan Manén. — Dom Carles Megret, O. S. B. — Apeles Mestres. — Lluís Millet. — Manuel de Montoliu. — Vicents de Moragas. — M. Morera i Galicia. — Antoni Nicolau. — J. J. Nin. — Joaquim Pena. — Francesc Pujol. — J. Riba i Martí. — Antoni Ribera. — Lluís Romeu, prev. — Miquel Rué, prev. — Dom Maur Sablayrolles, O. S. B. — Joan Salvat. — Kurt Schindler. — Albert Schweitzer. — Josep Subirà. — P. Gregori M.ª Suñol, O. S. B. — Agustí Valls Cascante. — Francisco Viñas. — Amadeu Vives. — Rafel Vives, etc.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

Carrer Alt de Sant Pere, 13, Orfeó Català (Telèfon 1, S. P.)

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:

BARCELONA: Per als socis de l'*Orfeó Català*, un any, **6 pessetes.** — Per als no socis, **7 pessetes**
FORA: Per als socis de l'*Orfeó Català*, un any, **7 pessetes.** — Per als no socis, **8 pessetes**
ESTRANGER: Un any, **10 pessetes.** — Número solt: **75 cèntims**

Se subscriu, demés, en les principals Llibreries i Magatzems de Música

---

SUMARI

La paraula i la poesia. Interpretació ideal per medi de l'art dels sons: la música, Frederic Alfonso. — *El públic i la seva evolució,* Vincent d'Indy. — *Obra del cançoner popular de Catalunya.* — *Orfeó Català.* — *Germanor dels Orfeons de Catalumya.* — *Catalunya.* — *Bibliografia* J. S. — *Noves.* — *Necrologia.*

Any XX Novembre 1923 Núm. 239

Revista Musical Catalana

Butlleti de l'ORFEÓ CATALÀ

La paraula i la poesia. Interpretació ideal per medi de l'art dels sons: la música

Conferència llegida a l'«Orfeó Germanor Empordanesa» de Figueres el 16 de març de 1923

SENYORES. SENYORS. AMICS CANTAIRES:

Bona cosa és que vulgueu escoltar la veu dels homes eminents que us mostren el camí de la bellesa, fent-vos bategar fortament el cor a l'impuls de son càlid verb, sembrant en la vostra pensa la llavor de les altes idees, agermanant-vos amb el seu amor, amb el seu escalf, amb el seu enlairat esperit, que es comunica per l'afectivitat del sentiment dintre lo més profond de l'ànima, afinant la sensibilitat, mostrant-vos la força de l'ideal que a tots amara i condueix i fent-vos conscients de l'alta missió que acompliu en el descabdellament ferm i vigorós de l'art músic català.

Bona cosa és que vulgueu ovirar més amples horitzons, esplaiar-vos per llunyanes perspectives, banyar-vos en altres mars, posar vostres petjades en altres terres i sentir de més aprop les bategades dels cors d'homes i pobles diferents. Ja són pretèrits aquells temps en que es podia dir que els músics que més sabien, sols sabien de música. Avui, els músics es manifesten dignament en les distintes modalitats de les arts i de la literatura; són admirables prosistes, esbrinen i posen en el seu lloc el gran tresor de les nostres cançons, posseeixen una cultura ferma i ben orientada, i en són ben patent el desig de saber-ne més i més, les nombroses conferències

en orfeons i altres entitats artístiques. I en vosaltres ben palesament es mostra, a l'oferir gentilment vostre ric i acollidor hostatge per a gaudir-se'n d'aquesta expansió espiritual.

Però no existeix la perfecció en les coses humanes, i malgrat el bon propòsit, heu fet marrada disposant que sigui jo un dels que us parlen de les belles coses. No heu estat gaire sortosos en la tria; i he comés greu pecat de lleugeresa admetent el convit i ocupant un lloc des de on tan bells pensaments han estat vessats i transcendentals doctrines escampades.

Mes, si el meu curt i deslligat enteniment no pot enlairar-se per les regions ideològiques; si les meves pobres paraules no encerten a portar-vos una engruna del pa de l'esperit, l'estimació que sento vers vosaltres, soldats d'aquest exèrcit de pau, que sou els cantaires, em dóna força i tremp per aixecar la veu en aquest casal cultural i de germanor amb la seguretat de que em pendreu tal com sóc: com un foll amant del meu art i un fervent admirador vostre.

El tema d'aquesta conferència és potser un xic ample per a descabdellar-lo en unes quantes paraules. Però teniu en compte de que jo no vinc amb la pretensió de descubrir-vos nous sistemes, ni de fonamentar noves teories. Jo el tractaré des d'un punt de vista purament sentimental, subjectiu; i com que el sentit de divulgació és el primordial sentit d'aquesta conferència, és per ço que no he dubtat en copiar i fer el comentari de qualque concepte ja exposat per altres més entesos que jo: així, el que en sigui sabedor tornarà a rumiar-lo, i el que l'ignori el coneixerà i en farà el seu profit. Pels viaranys del sentiment qualque cop convé endinsar-se, perquè, de vegades, lo més lluny de nosaltres som nosaltres mateixos.

***

Diu En Maragall en son *Elogi de la paraula:* "La paraula és la cosa més meravellosa d'aquest món, perquè en ella s'abracen i 's confonen tota la meravella corporal i tota la meravella esperitual de la naturalesa". L'excels poeta resta encantat davant "l'abim de llum" de la paraula i sintetitza el seu *credo* estètic en aquest bell concepte; i tot seguit aferma que la paraula "porta en son sí aquesta cosa immaterial desvetlladora de l'esperit: la idea".

Voleu cosa més sobirana que la idea? Això és: la matriu de tota cosa, el moll de tot acte; la força que menada per la raó, és el principi de tota filosofia, ens estableix la norma i equilibri de les coses, ens transmet la facultat i el sentit de la proporció i de la justesa, i forma a la fi el criteri, centre de tota manifestació intellectual.

I dic: que si "la paraula és meravella de totes les meravelles"; si la paraula és fi i resum de tota bellesa; si la paraula és l'espurna divina que

llumina l'esperit de l'home i l'aixeca per sobre de tot lo creat, què no serà quan la paraula és cantada?; quan l'espressió de la idea ve nimbada de llum i de bondat?; quan a l'afirmació dominadora del cervell que pensa, s'uneix l'acció sedant del cor que sent?... Per ço us vull parlar avui de paraula i música a vosaltres, que feu brollar la paraula i la música plegades, cantant l'amor, cantant la fe i cantant la pàtria, himnes que es mostren en tota la seva esplendidesa quan són evocats per la paraula i la música.

Comencem, doncs, per fixar breument lo què és la paraula amb relació a la idea i lo què és la poesia amb relació a la paraula.

La idea, com ja he dit, és l'afirmació de tota cosa. A l'espurnejar la idea en el cervell, s'hi revela un fet, un acte en tota sa cruesa; rectilini, sense atenuació. La idea és "una, invariable, necessària i constant" (1). Pensem: un riu, el cel, la mar, l'home; i aquestes paraules representatives de la idea són absolutes, precises i definitives. No cerqueu res més, perquè les paraules que reflexen solament la idea són així.

Però, tot seguit, aquestes paraules prenen un matís. Son ja la representació "sensible, múltiple, contingent i mudable" (2) de la idea i ens adonem que el riu corre frisós i vivificant les terres que besa el seu pas; que en el cel hi ha núvols i colors; en la mar onades; i que l'home plora, i canta, i riu; i aleshores fruïm de la perspectiva i de la dolçor de les coses perquè les banyem en el sentiment, i de la paraula en brolla un encant, i la paraula, llavors, esdevé poesia. Es així com la paraula pren un ample sentit; mes no és la paraula en sí, és l'ambient en que es desclou, és la vesta que la embolcalla i atenua els seus contorns precisos, com la boira esfuma i envaeix les línies absolutes de les coses. La poesia està en el medi, millor dit, en la vibració del medi en que es descabdella la paraula. Aquesta, expressada en moment distint, en ambient diferent, en lloc oposat, ens oferirà modalitats diverses. La sublimitat de certes expressions és deguda a les circumstàncies en que varen ésser dites: digueu-les en altre moment i esdevindran ordinàries i mancades de sentit poètic.

Afegeix En Maragall en son esmentat *Elogi de la paraula:* "Recordo un jorn pel nostre Pireneu, a plé mig-dia, que avençavem perduts per les altes soletats: en el desert de pedra onejanta haviem marrat tot camí, i debades interrogavem amb ull inquiet la muda immensitat de les muntanyes immòvils. De sobte, en el crit del vent sentirem un esquelleig invisible; i nostres ulls astorats, poc fets a aquelles grandeses, tardaren molt en ovirar una eugassada que en un clot de rara verdor peixia. Esperançats nos hi encaminarem fins a trobar el pastor ajaçat al costat de la olla fumejanta que'l

(1) Balmes. *Metafísica.*
(2) Balmes. *Metafísica.*

bailet, de jenolls en terra, atentament vigilava. Demanarem camí, i l'home, que era com de pedra, girà'ls ulls en son rostre extàtic, alçà lentament el braç signant una vaga dressera, i mogué els llavis. En la atronadora maror del vent que engolia tota veu, suraven sols dues paraules que'l pastor repetia toçudament: "Aquella canal...", i signava enllà vagament cap amunt de les muntanyes. "Aquella canal...": que eren belles les dues paraules entre el vent gravement dites! que plenes de sentit, de poesia! La canal era el camí, la canal per on s'escorren les aigües de les neus foses. I era, no qualsevulla, sinó "aquella" canal; aquella que ell coneixia ben bé entre les altres per fesomia certa i pròpia: era alguna cosa aquella canal, tenia una ànima; era "aquella canal..." Veieu? Per a mi això és parlar". I per això és més que parlar. Què és lo que ens fa fruir l'encís d'aquestes paraules, sinó el lloc, la suggestivitat del moment? I quina altra cosa no són sinó poesia viva...?

Perquè la poesia no és principi ni regla; poesia no és la cadència de les paraules; no és el portar bells mots a flor de llavi; poesia no és la metrificació de les paraules; no és tancar dintre un ritme preconcebut la visió de les coses com es tanquen els horitzons dintre el vidre d'un telescopi. Poesia és lo impensat; és la ondulació de la línia; és la febre delitosa de l'instant creador; és la veu que us diu: Ara! i tot el nostre ésser s'hi sent amarat d'aquella lluminositat, d'aquella dolça inquietud que ens omple de llàgrimes els ulls i de rialles els llavis. Poesia és sentir i expressar l'ànima de lo creat; poesia és posar estels a la nit, ocells a l'espai i perfum a les flors; poesia és la dinàmica de tota cosa, és l'essència de tota bellesa i, de vegades, és tan absolut aquest concepte, que no en fa ús de la paraula per a mostrar-se: poseu fit a fit els ulls de dos enamorats i, sense que la paraula sigui dita, de llurs mirades en brollarà la poesia.

Clar és que hi han paraules que tenen cert posat de sentiment i de poesia; però aquesta és circumstancial i del moment, d'un sol matís, i en els diferents casos de la seva aplicació, l'intensitat també és diferenta.

Sols una paraula per sí sola és poesia. Dita al bell mig d'un bosc; clamada en feble vaixell abandonat a la fúria de les onades; al barbotejar-la els nins; al venerar-la en la vigoria; al recordar-la en la vellesa; amb el cor plé d'esperances, amb l'amargor d'haver-les perdudes per sempre més, quan diem Mare! ho expressem tot, perquè aquesta paraula és més que la idea: és l'Infinit de la idea, on s'acullí el Verb creador i omnipotent per a vindre a nosaltres, i una Verge fou mare i posà entre els mortals la font de tota sabiduria, bondat i bellesa: el Déu fet Home.

Mes, la poesia deixa sempre un espai, un fons d'expressió que la paraula escrita no encerta a definir; que és com l'acció de la poesia; el medi

en que el poeta es situa, i que la combinació del sons: la música, completa. Es la música a la poesia lo que aquesta a la paraula: la vibració del medi en que es descabdella.

Podríem resumir: la idea és en sí concepte metafísic; quan ve expressada per la paraula pren un sentit d'afirmació, de demostració de lo abstracte; la paraula formada de idea i sentiment és poesia, i quan la poesia reflexa la bellesa de les coses, el comentari a aquesta bellesa, no assolit per la paraula feta poesia, és la música la que ens el fa fruir, i lo que el poeta no pot expressar en paraules, perquè és l'essència d'ell mateix, la música ho comenta donant la visió ideal del concepte poètic.

despullà de les seves gales; però és un roser. Heu's aquí una idea i la paraula que ens la representa. Mes, la primavera remou, dóna son alè a la saba adormida; amb la vida es desvetlla el sentiment, i el roser s'omple de capolls i de verdor, esclaten les roses en colors i perfums, i el roser, ja florit, és poesia. Dos enamorats s'acosten rient i cantant, i ell cull unes roses i engarlanda joiós el cap de la enamorada: ço és la música.

I ara digueu-me: Quin art assoleix la força evocadora en sa forma més pura de la bellesa de les coses? L'arquitectura és una còpia depurada i sintetitzada de les modalitats de la Naturalesa. L'escultura, la pintura, sols reflexen un geste, un sol aspecte: són arts estàtiques. La poesia i la música són moviment i vida, i en la música és tan sobtil la seva expressió, que fins la música pura suggereix impressions distintes en cada ú dels oients, que són varietat en la unitat del nostre sentiment. Poseu uns homes al cim d'una muntanya: tots hi veuran materialment, objectivament lo mateix. Però l'un gaudirà més de la verdor de les valls; altre seguirà ull amatent els saltirons de l'aigua en els rierols; a aquell el captivarà la remor suau del vent entre les branques dels pins; aquest posarà l'esguard en el remat tranquil que joguineja trescant per les pedres, i tots sentiran en admiració i goig únic l'immensa varietat de la Naturalesa. Així, en la música pura hom es farà seu un mode, un matís que l'omplerà l'ànima de dolça quietud.

La música és idea i paraula, és essència i matèria, és llavor i fruit, i en sa forma més pura: el so, i en sa expressió més simple: la veu humana, pot induir-nos el sentiment del moment poètic.

Escolteu un petit fragment d'una obra meva. L'escena representa, al fons, un bosc encantat on reposa dormida, ja fa segles, una princesa. Dos pastors fan foc mentre vigilen el remat, i el més vell narra la llegenda d'aquell bosc, d'on, al caure una pedra, surten unes veus suaus i misterioses. El bailet, tafaner, agafa un roc i el llença a dintre del ramatge espès, i tot seguit s'hi senten uns sons pianíssims i encisats.

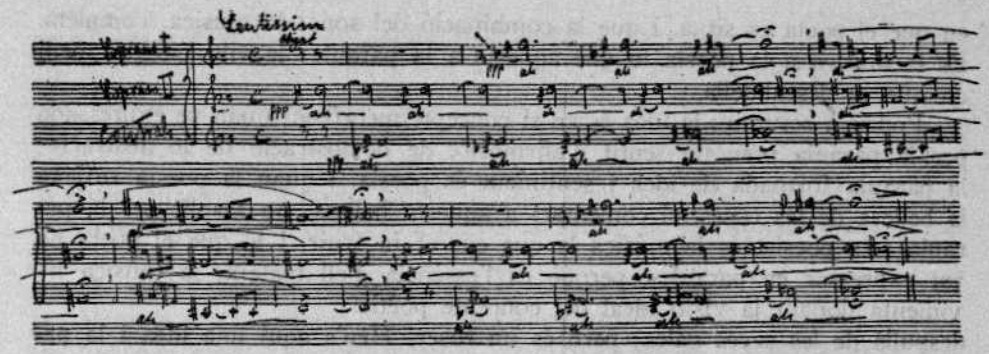

Fragment de l'acte segon de *La Nina dormida al bosch.* Poema de M. Montoliu. Música de F. Alfonso.

En aquestos breus compassos, la música s'hi manifesta en sons formant eco, sense paraules, i tots haureu sentit l'ambient poètic de la situació. La visió de les fades esfumant-se per entre el boscatge ha estat evocat sols pel so; i quasi m'atreviria a afermar-vos, si no fos immodèstia, que sense l'*argument* que us he contat també haurieu sentit l'emoció del lloc i del moment.

* * *

No cap dubte que la música fou la primera de les Arts. L'home, quan va aparèixer sobre la terra, abans que la paraula articularia sons, i escoltaria els del vent al passar per entre las branques i les fulles dels arbres, i els cants del ocells. I quan en els rudiments d'aquelles civilitzacions ancestrals i embrionàries, per instint copsà tota la força de la música, en els actes principals d'aquella vida primitiva, i per a millor expressar-los, cantava i sonaven els himnes guerrers en les lluites, i els cants religiosos a l'ofrenar llurs sacrificis als déus, i quan se sentien joiosos, dansaven. El cant i la dansa són, doncs, les dos expansions primordials de l'home.

Les edats i les races anaven descabdellant-se. Els homes, en progressió ascendent, cercaven la perfecció, que és l'ideal de la Humanitat; la música, paral·lelament cursava el moviment evolutiu, i foren els grecs que varen endevinar tota la força i bellesa de l'interpretació ideal de la paraula per el so.

La música va ésser consagrada, en principi, a la religió. Els himnes sembla que foren les primeres composicions regulars. Les festes votives als déus i els grans aconteixements servien de pretext per a entonar càntics,

Suposem: un roser. Les branques són nues, sense fulles; l'hivern el dels que cada divinitat en tenia un de particular, acompanyant d'un instrument músic, també particularment consagrat a un sol déu.

Però, on la música es manifestà amb tota la plenitud del geni grec fou en el teatre tràgic i còmic.

En l'antiga tragèdia, amb Esquil, els chors, únic element musical, no prenien part directament en la representació; eren com l'ànima del poeta. Els actors declamaven, *accionaven*, diguem-ho així, l'obra. S'afermaven els caràcters, esclataven les passions, les figures prenien vida, els símbols s'hi transparentaven i esdevenien fets i persones reials i tangibles, però l'essència de la paraula i de l'acció (paraula i sentiment: és a dir, poesia) eren els chors que l'expressaven i amb els cants, himnes i salmòdies donaven el comentari ideal i íntim de la paraula i de la poesia.

Sòfocles introdueix les danses, i amb aquestes, diverses combinacions d'instruments, i en Turípides la tragèdia és ja musical en absolut. Aquí la música no és un comentari marginal; és ja un medi d'interpretació real i artístic de la paraula. També en la comèdia ocupava la música lloc preferent. En algunes obres de Plató el còmic i d'Aristòfanes s'hi troben passatges propis per a ésser musicats.

I mireu si les coses venen de lluny: la música, encara que poc a poc, desaparegué en absolut com a comentari quan la comèdia esdevingué política. Serà que aquesta, amb les seves impureses, aparta de sí tot lo que duu sentors d'idealitat i de bellesa...?

La decadència musical grega coincidí amb la dominació romana. En aquesta època, la música va arribar, a l'ensems de les altres arts, a un grau superlatiu d'esplendor, i legions de cantaires, músics i dansants acompanyaven els himnes a les divinitats i entonaven cancons bàquiques en llurs luxurioses bacanals. Aquells temps de llicència i obsceniat, lentament, malgrat la seva noblesa, enviliren la música i fou el cristianisme qui purificà aquest art banyant-lo en el Jordà de la reforma Gregoriana.

Sant Gregori, a l'ampliar els quatre tons autèntics de Sant Ambrós i formar el sistema de vuit tons que es coneix pel nom de cant pla, o Gregorià, establí la norma de lo que deu ésser la música aplicada a la paraula en les pràctiques i culte de la religió catòlica.

En el cant gregorià la música acompanya a la paraula idealitzant la seva expressió, modelant els contorns massa acusats, sense que agafi mai l'importància del primer terme. Es com l'incens que esfuma i embolcalla en místics perfums l'oració que munta cap al cel blau.

Del cant religiós cristià — diu En Millet — que "és un cant únic, nou en el món, i que mai es farà vell, perquè és fill de la gràcia, d'on brolla la font de la vida. Cant nou perquè porta un esperit nou, l'esperit que bategà en la gràcia del Senyor l'humanitat perduda. Cant que els primers cristians ingénuament usaven com expressió de la fortalesa de la nova fe re-

demptora, que els primers pares de l'església condueixen i reglamenten allunyant-lo de les corrents de la sensualitat del segle; que l'inspirat Sant Ambrós desenrotlla i fortifica en la càtedra de Milan; que Sant Gregori Magne ordena i codifica, fomenta i en certa manera en crea la regla, donant-li, en força de la virtut altíssima de l'amor i sapiència excelsa de sa gran ànima d'artista, son propi nom."

Aquests dos Sants són com dos estels que illuminen amb raigs purissims les tenebres que embolcallen els primers segles de l'història de la música cristiana. Per ells la música antiga s'enllaça amb la de la Edat-Mitja, i per aquesta, amb la música moderna. Sant Gregori, a l'instituir el cant gregorià, va deixar formada per complet l'era de la música antiga, i el cant pla quedarà immutable, fort i altiu com els cims de les altes serralades, servint de guia a l'esbrinador dels primers segles de l'història de la música mig-eval, i, arribant fins nosaltres, serà com l'últim raig de llum de la música de l'antiguetat.

FREDERIC ALFONSO

(*Acabarà*).

El públic i la seva evolució

—"I goseu, jove, escriure simfonies després de Beethoven!..."

Així m'apostrofava — ja fa temps, car es tracta del 1874 — un *dilettante* (el qualificatiu: *snob*, era aleshores desconegut) que freqüentava els concerts i que hom considerava gran coneixedor de la música.

Oh! és que en aquells vells temps, nosaltres, els *joves* d'aleshores, no érem gens afavorits, així pel que respecta el gros públic, com pels empresaris de concerts, o els directors de teatres! El músic que havia tingut la dissortada idea d'escriure una obra simfònica o una producció de música "da camera" sabia ja que li caldria esperar almenys deu anys per a obtenir-ne l'execució... Quant al teatre, l'Ópera i l'Ópera Còmica eren inexorablement tancats per a tots aquells que no eren membres de l'Institut, o que no comptaven amb la protecció d'algun ministre.

I si, per sort o mercès a l'intriga, un compositor jove obtenia, en fi, alguna execució, el *públic* es cuidava prou bé d'expressar-li la seva antipatia envers les obres noves, guardant els aplaudiments i l'èxit únicament per a les obres consagrades i venint de músics coneguts i oficials, com el prussià Meyerbeer i l'insignificant Ambrosi Thomas.

Samson i Dalila, de Saint-Saëns, que després es representà per primera vegada a Weimar; Reyer, després de dotze anys de temptatives inútils, va veure's obligat a ofrenar el seu *Sigurd* a Brusselles, i el fenomenal poc èxit de *Carmen* precipità considerablement la mort del pobre Bizet.

Era aleshores, que nosaltres, els *joves,* entre els quals no regnava pas únicament l'adoració envers les pròpies obres, però que sabiem vibrar profundament en trobar-nos enfront de la Bellesa, era aleshores que ens reuníem i formàvem expedicions amb el fi d'anar a *defensar* tal simfonia o tal obra teatral encara desconegudes del públic.

I *fèiem la cua* el dissabte, al despatx de la sacro-santa *Societat de Concerts,* per tal d'obtenir, amb dificultat, mitjançant els nostres sis francs, un lloc *dalt de tot,* on podríem manifestar sorollosament el nostre entusiasme pel *Romeo,* de Berlioz, i fins per la *Novena Simfonia* de Beethoven, encara mal soportada pels abonats recalcitrants... aquesta obra mestra, essent massa avançada per llur esperit.

Talment com els tres cents *Spartiates* de Leónidas, o els nou valents de Carlomagne, ens adreçàvem, hardids, soldats modestos i segurs ja d'ésser vençuts, als *Concerts Pasdeloup* (els antics, els veritables...), a fin de combatre a favor de les grans obres de Wagner.

Però, la majoria dels auditors, el *gros públic* de concert o de teatre rebutjava amb energia tota temptativa que expressés algun esforç d'art un xic diferent de les seves habituds, i la nostra lluita esdevenia inútil...

Era, d'altra part, potser preferible que això succeís, pel que respecta la nostra educació personal, car aquests fets ens deixaven poca esperança de poder arribar a executar les nostres obres i ens impedien d'hipnotitzar-nos enfront d'elles. Conservava, oi més, en nosaltres, l'escalforeta del nostre ardent entusiasme per tota cosa bella... qualitat preciosa que hom no troba, dissortadament, que ben rarament avui.

* * *

Cinquanta anys després.

—"I doncs, cara amiga, aneu a sentir la Missa en *re,* de Beethoven?... No la conec, però sembla que és una cosa inaguantable! Es música ja vella, i un dels meus joves amics — un músic genial, us el presentaré — m'ha assegurat que és *una falsa obra mestra.*

"Veniu, doncs, amb mi — i això us valdrà més, — a escoltar la Simfonia de X. X.; es tracta d'un jove, extremadament modernista, segons diuen: No conec la Simfonia en qüestió, però sembla que conté efectes d'orquestra exquisits. En tot cas, no és una cosa que cansi: hi han sis peces, i tot plegat dura onze minuts!".

I la bella senyora *Y*... que acaba de pledejar a favor de la música ultra-moderna, i que ha llençat un riquisitori *contra* la bellesa antiga, representa el públic, el *públic actual.*

Oh! certament, ella no comprén pas més (fins pot ser menys) la música dita *avançada,* que l'aficionat del 1874, en tractar-se de la grandesa beethoveniana o wagneriana, però és avui *ben vist* de dir *això,* talment com ho era aleshores de dir *allò.*

"Heu's aquí, realment, una cosa sorprenent i dues menes de públic ben oposades!" — hauria dit el Sr. Jourdain, mentre l'hombra de Berlioz hauria pogut murmurar: "Quantum mutatus ab illo!"

Explicar aquesta evolució, de moment incomprensible, heu's aquí el què procuraré fer, de la faisó més precisa que em sigui possible.

* * *

Prenent, per exemple, cent unitats, el públic representa un aplegament de dues intelligències superiors; sis a vuit ànimes senzilles, susceptibles d'ésser impressionades pel sentiment de la bellesa; noranta esperits vulgars i incapaços de judicar de manera personal. Rabelais els qualificà amb justesa: "*bens de Panurge*".

Els dos auditors que he citat en primer lloc saben el què els agrada i perquè els agrada o no els agrada. Tals foren Hoffmann respecte Beethoven, i Champfleury pel que es refereix a Wagner. Aquests són crítics infalibles.

Els sis o vuit següents s'equivoquen rarament, i, abandonant-se a llur innocent instint de la bellesa, aconsegueixen separar la vulgaritat dissimulada per mitjà de la falsa brillantor, de la sana i pura inspiració.

Però, què representen aquestes deu unitats al costat de les altres noranta: el *gros públic,* el *vulgum pecus,* l'opinió del qual fa la moda i canvia com ella?

Aquest gros públic, cansat d'haver estat tractat, durant llarg temps, de burgès pels esperits superiors i per alguns crítics que hi veien clar, i desitjós abans que tot de rebutjar aquest lleig epitet, ha evolucionat de sobte, i ha anat d'un extrem a l'altre, servint-se del següent raonament: "Ja que érem burgesos, quan no admetíem altra cosa, per tal de servir-nos d'aliment intellectual, que les obres consagrades per la tradició, és veritat, però que, amb tot, nosaltres no enteníem, canviem d'actitud, tot sostenint exclusivament les produccions que tampoc comprenem, és ben cert, però a les quals podem aplicar l'etiqueta: *avançades.* Encara millor, adoptem, com a regla de bona conducta, aquest axioma: com menys una obra sigui entesa per nosaltres, millor serà. D'aquesta manera, ja no serem més burgesos, més atrassats, sinó auditors veritablement *moderns*!".

I és així que el *dilettante* incomprensiu d'abans ha esdevingut sobtadament el *snob* igualment incomprensiu d'avui.

D'aquest canvi nasqué una música *dita* moderna, senzilla emanació d'aquesta nova moda, música fàcil de fer, perquè no exigeix cap esforç d'art, i és així que la majoria dels nostres compositors, dits moderns, volen ignorar el treball dels segles que els han precedit, aquest treball, el resultat del qual se'n diu: composició musical, i al qual devem tantes indestructibles obres mestres.

* * *

No vull pas proposar-me fer ara la crítica profunda d'aquesta música pseudo-moderna, crítica que no forma part de la meva tesi i podrà constituir el tema d'un altre estudi; tinc solament l'obligació d'examinar les conseqüències del canvi d'opinió que acabo de constatar en el nostre públic de burgesos disfressats de *snobs*. Aquestes conseqüències són suficientment rares per a merèixer d'ésser assenyalades.

Per de prompte, el culte per la veritable bellesa és substituït pel culte de la curiositat. L'emoció d'art, aquesta preciosa emoció que fa vibrar l'ànima de l'auditor capaç d'apreciar la bellesa, i el fa comunicar amb l'esperit de l'autor creador, és radicalment allunyada de la moda actual; el *snob avertí*, per a no dir *invertí*... s'avergonyiria de semblar impressionar-se massa enfront d'una obra bella. Massa groller per a elevar-se fins l'origen de l'entusiasme, no es deixa encisar sinó pels procediments exteriors i condemna apressat i sense remissió la vestimenta ja vista, la sonoritat ja sentida. Li calen plats picants, fins espatarrants, i molts aficionats joves s'encarreguen de proporcionar-li aquests aliments malsans, detritus de fórmules que apareixen de pressa ja vistes, ja sentides, entrenant en la caiguda l'obra massa ràpidament improvitzada, mentre que el públic exigeix, bo i baladrejant, coses més picants, més espatarrants, agreujant així el seu estat malaltís.

Una segona conseqüència d'aquest estat de les coses l'havem de veure en el fet de no discernir ja quina és la música bona o la dolenta.

En tot l'art, i en tots els temps, hom troba, a través dels segles, obres reveladores de bellesa, al costat d'altres produccions grolleres d'esperit com de forma, i, per lo tant, inútils al desenrotllament de l'art. Les primeres han viscut i viuran encara llarg temps, malgrat la moda; les altres són mortes, ben mortes i enterrades en les biblioteques, on, ben sovint, algun inoportú musicògraf les descobreix sense cap profit per al progrés musical.

Es el què passa actualment. Al costat de certes obres modernes que, malgrat defectes sovint greus, contenen no obstant elements de vida i de bellesa, els capricis de la moda fan sorgir una multitud de produccions sense

valor artística, la vulgaritat originària de les quals no es dissimula sinó ben dificilment darrera una profusió de notes que sonen malament, dureses inútils i acords laboriosament creats i cercats, en definitiva, amb la única finalitat de contradir l'escriptura tradicional.

Enfront d'aquest aplegament de produccions sense originalitat pròpia, car, en l'esperit dels autors llurs, la *música* no representa res, ja que la única cosa important és el *procediment,* res té d'estrany que el gros públic sigui incapaç de discernir el què podrà viure i el què apareix infaliblement destinat a desaparèixer; allò que és encara art i allò que no ho és, car totes les improvisacions dels nostres moderns esclaus de la moda "s'assemblen com germans" i molt hàbil sería el crític que podria assignar un estil propi a quiscuna d'elles.

El resultat? Ho he dit més amunt: el gros públic ha agafat ara el costum d'admirar maquinalment tot allò que és *actual,* tracti's de música bona o de música dolenta, i de rebutjar, també maquinalment, tot allò que és antic i tradicional, situació molt còmoda i que no necessita cap esforç d'esperit o d'imaginació.

Heu's aquí, doncs, on havem arribat.

No hi ha pas cap dubte que el procediment actual, no basant-se damunt res, esdevindrà incapaç d'infantar cap escola i s'abolirà mercès a la seva pròpia impotència.

Però, què esdevindrà el públic si, en lloc d'enlairar-se paral·lelament amb successives ascencions de la Bellesa i de prestar-se, així a una veritable educació d'art, continua, caminant a estones, evolucionant inconsiderablement d'un pol a l'altre?

Podria succeir que, cansat de *politonisme,* aquest *ersatz* d'origen alemany, i, tip a no poguer ja més de *contrapunt harmònic*... es decanti, sobtadament, envers l'infantil simplicitat dels antics temps.

No desespero de veure els nostres ex-burgesos crear una moda nova, adoptant oficialment l'encisadora innocència mozartiana...

I no estaria pas malament!

VINCENT D'INDY.

(Traduit de "Comœdia").

Obra del «Cançoner Popular de Catalunya»

LES TASQUES

Després de la joiosa notificació que de l'oferta generosíssima i exemplar dels materials cancionístics Aguiló fou feta en aquestes planes, cal que els nostres lectors siguin assabentats de les tasques que van duent-se a terme en l'obra per tots esperada i estimada, que serà el "Cançoner Popular de Catalunya".

Referent a la donació dels materials Aguiló, l'Obra, complimentant un acord del seu Consell Consultiu, publicà en la premsa diària catalana articles de ressenyament i lloa per tal que tots els catalans fossen sabedors d'aquesta admirable cooperació prestada amb tan valuosa oferta. Demés, fou encomanada i es gestionà l'execució d'un adient i artístic testimoni de gratitud que pròximament serà ofert a qui tan justament el té merescut.

La recerca de materials feta directament amb el sistema de missions que tan bons resultats pot donar, com pogué comprovar-se en les verificades durant l'estiu de l'any passat i de les quals ja tenen coneixença els nostres lectors, mogué l'Obra a continuar-les en el passat estiu. Haguda una prèvia reunió en la qual foren establertes i acceptades unes bases que donen organització i forma definitives a aquests sistemes de recerca, fou acordat i planejat que fossen tres enguany les missions a dur a terme. Una, continuant l'exploració començada l'any passat a Santa Coloma de Farnès arribaria fins a Olot i Vall de Vianya; una altra faria l'Alta Segarra i Ribera del Segre, i la tercera es verificaria en algunes comarques de terres valencianes.

Dissortadament, per raons exteriors que constituïen passatgerament un destorb insuperable, no pogué ésser empresa aquesta darrera, confiant-se, però, que en l'any vinent podrà ésser duta a terme i esperant-se'n amb fonament resultats ben falaguers.

Fou encomanada la primera a En Joan Tomàs i En Bartomeu Llongueras, fill del Mestre del mateix nom, els quals, durant unes setmanes recorregueren l'àrea senyalada, fent bona replega de cançons noves i de variants ben remarcables. També, amb l'auxili d'un aparell fonogràfic, impressionaren les cançons cantades *ad hoc* per cançonaires característics. Recorregueren durant una bona mesada l'Alta Segarra i Ribera del Segre En Josep Barberà i En Pere Bohigas, fent experimentacions ben curioses i recollint una quantitat considerable de cançons de tota mena amb alguns exemplars molt singulars i apreciables. Igualment que en la primera, en aquesta missió foren impressionades al gramòfon vàries cançons que per un o altre aspecte oferien innegable interès.

En ambdues missions, i tal com en les de l'any passat, ultra la tasca directa de la recerca i de la collita obtinguda, els missioners corresponents han pogut constatar la virtut de la cançó popular fins en contrades on aquesta de primer moment semblava morta, veient com de mica en mica, una volta la gent ha posada confiança en la serio-

sitat del recercador, un seguit d'emocions corprenedores s'han suscitat al seu voltant, donant-se casos extraordinaris i admirables que seran convenientment consignats en les memòries que, amb la recerca ensems, els missioners tenen comanda de fer recollint tot allò que judiquin d'interès en la complexitat d'espectes que la cançó popular presenta.

Referent a la conservació de la cançó catalana en les dues diferents contrades explorades enguany, s'ha pogut comprovar que, mentre a Santa Coloma de Farnès i Olot la nostra cançó hi és encara viventíssima, en canvi a la Segarra hi està com agonitzant degut a la invasió que ja de molts anys hi féu la *jota* aragonesa amb altres tonades d'aquelles terres; de manera que, en general, quan els missioners, refusant els cuplets i tonades del dia, demanaven cançons antigues, la gent més vella, forçant un xic la memòria, es posava a cantar *rondenyes*, com ells diuen, assegurant, com una garantia, que ja de petits les havien apreses de llurs pares. Malgrat, però, d'aquest deplorable desfigurament, encara la traça i paciència dels missioners sapigué trobar coses ben importants. Tot això prova d'una banda la necessitat d'afanyar-nos a fer la recollida d'aquest tresor popular que en molts indrets ja gairebé agonitza, i també l'eficàcia que l'amorós estudi i esforçada voluntat escorcolladora tenen per trobar belles i abundoses flors en els llocs que eren tinguts com a erms.

També durant aquest estiu s'han extretes còpies d'alguns materials prestats a l'Obra del "Cançoner" i que aixi han pogut ésser retornats als qui els trameteren amb aquesta condició. Continua igualment la còpia en targetes a posta de material cançonístic per al convenient estudi sistematitzat i amb destinació final a l'arxiu de la cançó popular catalana. Posada, però, l'abundor extraordinària dels materials que ja es posseeixen, probablement dintre de poc serà notablement intensificada la còpia ordenada dels mateixos.

L'espontània collaboració ha anat també aportant periòdicament els seus fruits molt estimats i l'Obra n'ha donat oportunament les gràcies. Tant debó que aquesta collaboració vagi fent-se també més intensa per tal d'acréixer l'alta significació popular que ha de tenir el "Cançoner" de Catalunya.

Orfeó Català

SET CONCERTS EN DIES FESTIUS A LA TARDA

La direcció artística de l'Orfeó Català ha organitzat, com els anys precedents, una tanda de concerts per a celebrar a la tarda dels dies que a continuació s'expressen, comptant amb la brillant collaboració d'artistes de la terra i forans, els mèrits dels quals són garantia segura de llur èxit.

Ultra la tradicional audició de cançons nadalenques en la diada de Sant Esteve, l'Orfeó Català tindrà confiat el segon concert de la tanda, en el qual es donaran primeres audicions d'obres importants d'autors catalans i estrangers.

L'orde dels concerts ha quedat fixat en la forma següent:

I Concert. — Diumenge, 25 novembre. Recital per l'eminent guitarrista Miquel Llobet.

II Concert. — Diumenge, 2 desembre. ORFEÓ CATALÀ, sota la direcció del Mestre Lluís Millet.

III Concert. — Diumenge, 9 desembre. Quartet vocal Wormsbächer d'Hamburg. Tenors: Henry Wormsbächer i Johann Köhler. Barítón: Walter Sommermayer. Baix: Arthur Ram. Piano: John. Julia Scheffler, Director-Fundador.

IV Concert. — Diumenge, 16 desembre. Recital per l'eminent violinista Francesc Costa. Pianista: Antoni Farrarons.

V Concert. — Dimecres, 26 desembre (Diada de Sant Esteve). ORFEÓ CATALÀ, sota la direcció del Mestre Lluís Millet.

VI Concert. — Dimarts, 1.er gener 1924. (Diada de Cap d'any). Cobles: "Montgrins", de Torroella de Montgrí; "Antiga Principal", de La Bisbal; "Barcelona", ORFEÓ CATALÀ.

VII Concert. — Diumenge, 6 gener 1924. (Diada de Reis). Institut Català de Rítmica i Plàstica, sota la direcció del Mtre. J. Llongueras.

Per abonament i localitats, de 3 a 7 de la tarda, al magatzem de música "Unió Musical Espanyola", Portal de l'Angel, 1 i 3.

Als senyors socis de l'ORFEÓ CATALÀ se'ls ha concedit la rebaixa acostumada, si bé per a obtenir-la precisa adquirir les localitats abans del dia del concert.

Germanor dels Orfeons de Catalunya

El Consell Permanent d'aquesta Germanor ha acordat ajornar fins per tot el dia 31 *de Gener de* 1924 el plas concedit per a la presentació de proposicions del nou aplec comarcal que, tal com fou anunciat en un principi, deurà precisament celebrar-se en qualsevol dels dies festius compresos entre les dates 27 abril i 8 juny de l'any vinent 1924, i regir-se d'acord amb les bases anteriorment establertes.

Ara més que mai és convenient que tots els Orfeons de Catalunya intensifiquin les seves tasques artístiques i estudiin i treballin fervorosament i sense defallir per a lograr almenys aquell mínim de perfecció indispensable per a sostenir el nostre art choral a l'alt nivell que requereix, donada la seva evident transcendència moral, social i artística.

Sobreposant-se coratjosament a tot, cal que els Orfeons que formen aquesta Germanor no deixin d'actuar públicament aprofitant totes les avinenteses possibles. La divulgació de la bona música choral, i sobretot de les cançons de la terra, contribueix de faisó molt eficaç a l'elevació de l'esperit. El cant collectiu no solament educa i dignifica els sentiments dels cantaires, sinó també els de la massa dels oients. La veu humana va directament a l'ànima del poble, vivificant-la, i els Orfeons no poden deixar-la desamparada i esmortida aquesta ànima. Els homes s'agermanen tot cantant, s'enforteixen en sos ideals i devenen optimistes i generosos.

El Consell Permanent vol fer remarcar una vegada més la transcendència excepcional que tenen els aplecs comarcals, per la seva significació popular i artística a l'ensems. Ells justifiquen i sostenen la nostra Germanor i és precis l'esforç decidit i abnegat de tots per a fer-los créixer cada dia en importància i esplendor.

Catalunya

BARCELONA

PALAU DE LA MUSICA CATALANA : ORQUESTRA PAU CASALS. — En Pau Casals i la seva ja ben notable i aplaudida Orquestra han tornat a ofrenar, als aficionats barcelonins, una nova sèrie de concerts. I aquestes sessions, nomenades de tardor, han assolit, ens és grat confessar-ho, el més gran èxit. Un públic nombrosíssim ha acudit, doncs, als sis concerts que anem breument a comentar. Alegrem-nos del fet que el públic de la nostra ciutat hagi contestat a la *crida*, que podríem dir-ne, del mestre Pau Casals, i alegrem-nos també, d'altra part, de l'insistència d'En Pau Casals en voler continuar collaborant enfront de la seva orquestra, a la labor, tothora bella, d'espandir entre nosaltres les més formoses creacions de l'art dels sons. La nostra ciutat — com totes les ciutats — necessita l'actuació constant, abnegada, d'aquesta mena d'homes que, com En Pau Casals, dediquen tota la seva vida a l'art... i, demés, a la Ciutat. Però, en aplaudir i en agrair l'actuació del gran mestre Casals, ja no cal dir que no oblidem i no oblidarem mai d'aplaudir i d'agrair també, fervorosament, l'actuació dels altres artistes, dels altres *directors* que, amb amor no menys viu que el d'En Pau Casals, vénen també fomentant i enaltint la cultura musical de la ciutat nostrada.

Sis concerts dirigí aquesta vegada En Pau Casals, i s'efectuaren els dies 13. 18, 21, 25 i 28 d'octubre i 4 novembre. Figuraren en els programes les següents obres:

Primer concert: Obertura de *Les noces de Figaro*, Mozart; *Concert de Brandenburg*, n.º 6, en *si*, J. S. Bach; *Concert en mi bemoll*, per a piano i orquestra, Beethoven; Preludi del segon acte de *Pepita Jimènez*, Albèniz; *Sigfried*: Els murmuris de la selva, Wagner.

Segon concert: *Les ruïnes d'Atenes*, obertura, Beethoven; *Variacions sobre un tema de Haydn*, Brahms; *Simfonia en si bemoll*, Chausson; *Les illes Medes*, visió simfònica, Garreta (estrena); *Carnaval romà*, obertura, Berlioz.

Tercer concert: *Simfonia en mi*, Haydn; *Concert en si bemoll*, per a piano i orquestra, Brahms; Glosses de cançons populars: *Els fadrins de St. Boi*, *Els Estudiants de Tolosa*, *El maridet*, Pujol; *Els Mestres Cantaires*. Preludi de l'acte III, dansa dels aprenents i marxa dels mestres, Wagner.

Quatrè concert: Festival Beethoven: Primera Simfonia; Novena simfonia, en *re* menor, amb solistes i chors.

Cinquè concert: *L'holandès errant*, obertura, Wagner; *Ma mère l'Oye*, Ravel; Aries d'*Acis i Galatea*, de Haendel, i *Phidylé*, Duparc; *Les illes Medes*, Garreta; *La Mare*, drama líric (selecció del primer acte), Casademont; *Capriccio espanyol*. Rimsky-Korsakow.

Sisè concert: Obertura de *Coriolà*, Beethoven; *Variacions sobre un tema de Haydn*, Brahms; Novena Simfonia, Beethoven.

Com queda vist, els darrers concerts Casals oferiren el més viu interès. Ultra produccions ja conegudes, ja consagrades, la ben notable orquestra barcelonina interpretà escaientment produccions ja no tant conegudes (entre les quals esmentarem les riques, les formoses, les admirables *Variacions* de Brahms), i creacions, en fi, dels nostres músics.

El Preludi del segon acte, de *Pepita Jiménez*, és una pàgina agradivola, ben bastida. No és, però, ni genial, ni transcendental. Però, és característica de l'estil del nostre Albèniz, per més que no en tal alt grau, sens dubte, com altres creacions del propi músic català. Pensi's, sinó, en les pàgines, per exemple, de l'*Ibèria!*

Les illes Medes, d'En Garreta, representen un nou encert de l'excellent artista. Aquesta *visió* té, a voltes, una bella força evocativa. L'esperit del músic s'enlaira... i l'auditor *segueix*. Globalment considerada, aquesta darrera producció d'En Garreta no apareix pot ser, amb tot, tan feliçment estructurada com altres creacions del ben delicat i original artista. Noves audicions borrarien o atenuarien, però, tal volta, aquesta nostra primera impressió.

Les glosses, d'En Pujol, són bellíssimes i deliciosament nostres. Les dues primeres (*Els fadrins de St. Boi* i *Els Estudiants de Tolosa*) les havíem ja oïdes en un dels concerts de l'Associació d'Amics de la Música. La darrera (*El maridet*), s'executava per primera vegada.

En Pujol és un dels nostres músics més ben dotats i orientats. Amb tot i tractar-se d'un estimat company, no volem deixar de repetir-ho. Ell és certament sensible a la modernitat i a l'encís d'un bell acord, d'una formosa i sobtada modulació, d'una bonica sonoritat orquestral. Però és sempre assenyat i sempre *nostrat*. D'aquí l'atracció principal d'aquestes glosses. Revelen, certament, una mà experta, delicada, i un bell temperament de músic, de músic modern, però sempre català, ben català. Creiem sincerament que els joves mestres catalans haurien de fixar-se en les gestes del nostre excellent amic i collaborador.

Ben encertat fou també el fet d'ofrenar-nos algunes pàgines de l'obra del mestre Casademont: *La Mare*, drama líric escrit sobre l'obra del mateix títol d'En Santiago Rusiñol, que anys enrera tanta popularitat aconseguí. En Casademont, que és un dels compositors catalans que més atracció ha sentit per al teatre, ja que quasi tota la seva producció a la escena és destinada, ha palesat novament els seus coneixements orquestrals i el seu instint dramàtic ben aplicats al servei del nou tema escollit. Els fragments de *La Mare* executats en els Concerts Casals no ens semblaren pas d'una originalitat tan marcada com observàrem en obres precedents del mateix músic, però caldrà judicar la nova producció en el seu propi lloc, el teatre, per a poguer formular un criteri ben raonat. La execució de dits fragments fou, de totes maneres, escoltada amb innegable interès, havent-se prodigat a l'autor, professor de la mateixa Orquestra Pau Casals, una manifestació plena de simpatia.

Collaboraren als Concerts Casals, els coneguts solistes M. Horzowski i Fanny Davies. El primer interpretà el *Concert* en *mi* bemoll, de Beethoven, de manera correctíssima, amb estil seriós i tècnica molt pura, i Fanny Davies tocà el bellíssim *Concert* en *mi bemoll*, de Brahms, de manera inoblidable. S'entregà plenament, devotament, a

l'encís del susdit concert. Aquest segon Concert de Brahms, per a piano i orquestra, fou dedicat al seu amic i mestre Marxsen i data del 1882. Conté un *Andante* bellíssim, en el qual el violoncel solista hi collabora. En Casals s'encarregà d'aquest *solo* delicadíssim. I ja no cal dir que aquesta part del *Concert* assolí un èxit extraordinari. Però, tota l'obra fou exterioritzada, com dèiem, devotament, amb entusiasme, per a Fanny Davies. Ens és grat d'afirmar-ho: heu's aquí una de les més grans pianistes, de les més admirables artistes que havem sentit.

De les obres que dirigí En Pau Casals servem sobretot el record viu de les *Variacions sobre un tema de Haydn*, de Brahms. Llevat de les dues *Serenates* op. 11 i op. 16 (1860), aquestes *Variacions* representen, qui ho diria? el primer assaig seriós de Brahms, pel que respecta l'escriptura per a orquestra. Però, més que assaig pròpiament dit, aquestes *Variacions* per a orquestra, op. 56, que foren escrites l'any 1874, representen un encert, una obra mestra. La seva musicalitat apareix riquíssima! I quanta riquesa d'invenció, quanta delicadesa i fins *humour*, alguna vegada. Es una obra admirable amb la qual n'hi hauria prou per a acreditar la mà ja ben ferma i traçuda d'un gran músic.

La *Simfonia* de Chausson (que escoltàrem també amb interès), és certament menys personal que l'obra ja esmentada de Brahms. Hom hi sent massa clarament i massa insistentment l'influència de Franck i, pel damunt de tot, de Ricard Wagner!

Però, la *Novena Simfonia* del gran sord esdevingué, naturalment, l'obra cabdal dels darrers concerts Casals. Collaboraren en l'execució d'aquesta obrassa, els solistes Elisabeth Schumann, Hermine Kittel, George Maikl, Josef Groenen i l'Orfeó Català. I hom fruí, un cop més, de la bellesa, de la grandesa sobirana d'aquesta producció, que apareix, com ja és sabut, pletòrica de somnis, de neguits, d'aspiracions, de moviments d'una gran ànima! Com aquestes obres, ultra admirables des del punt de mira purament artístic, són *humanes*, i com fan tornar menudes, insignificants, aquelles altres que no són, sovint, sinó boniques, *curioses!*

I els Concerts Pau Casals assoliren, com ja queda dit, el més gran èxit. — X.

Associació de música "da Camera". — La important i ben orientada entitat, el nom de la qual encapçala la present nota, ha ofert ja als seus nombrosos associats dues sessions interessantíssimes. La primera de les dites belles sessions fou confiada als següents artistes: Elisabeth Schumann, sopran; Hermine Kittel, contralt; Georg Maikl, tenor; Josef Groenen, baríton. Collaboraren al concert que ens ocupa els pianistes En Josep Sabater i En Rafel Gàlvez.

Elisabeth Schumann cantà deliciosament *Il Re pastore* i *Alleluia*, de Mozart, i *Morgen* i *Ständchen*, de Strauss. Ens agradà, sobretot, en interpretar les dues formosíssimes cançons de Strauss.

Hermine Kittel digué de faisó correcta i sentida tres *lieder* admirables, de Brahms: *Oda sàfica, Al cementiri, Mon amor és flor.*

Georg Maikl i Josep Groenen foren també aplaudits en cantar pàgines de Schubert i Wolf.

I el concert acabà amb alguns dels *Walzerlieder*, de Brahms, que els quatre artistes cantaren, delicadament acompanyats pels pianistes, els noms dels quals havem

ja esmentat. Aquestes cançons en forma de vals, per a quartet vocal i piano a quatre mans, són delitoses! Quanta varietat de matisos i de figuracions, quanta delicadesa i profunditat d'expressió, damunt del ritme sempre palpitant del vals! Aquestes paginetes admirables de Brahms foren exterioritzades amb innegable cura. El moviment fou, però, tal volta, algun cop canviat.

Collaboraren al segon concert del present curs, organitzat per l'Associació de música *da camera*, l'Orquestra Pau Casals, l'Orfeó Català, Fanny Davies i els artistes de Viena, dels quals acabem precisament de parlar. Amb tals elements, ja no cal dir que el concert que comentem havia d'esdevenir ple d'interès.

L'Orquestra Pau Casals, sota la direcció del seu mestre fundador, executà, de primer, la *Leonora* (obertura) núm. 3, de Beethoven. Oirem, després, el *Concert* en *do* menor, del propi mestre de Bonn, admirablement interpretat per la pianista Na Fanny Davies.

Fanny Davies és una pianista sincera que exterioritza amb fe, amorosament, allò que batega en el bell fons de les produccions que interpreta. Posseeix, demés, una tècnica completa i plena d'interès. Servarem un record agradosíssim de la seva execució, plena de vida, realment, del bell i ben clàssic *Concert* que havem ja esmentat.

L'Orquestra Pau Casals, l'Orfeó Català i els solistes E. Schumann, H. Kittel, G. Maikl i J. Groenen, sota la direcció del mestre Pau Casals, interpretaren, en fi, novament, la sempre admirable i formidable *Novena Simfonia* del sord sublim.

I així terminà aquesta sessió important, memorable. — X.

Associació d'Amics de la Música. — La sessió inaugural de curs fou confiada al talentós violoncellista Gaspar Cassadó, que darrerament ha triomfat en terres d'Itàlia. Fou una sessió plena d'atractiu que s'escoltà amb la major delectança. En Cassadó, junt amb el pianista Blai Net, ens donà una versió molt fidel de la *Sonata* en *si bemoll* de Mendelssohn, sempre agradable d'oir, seguint a continuació diverses composicions de Bach, Haydn i Barrière. D'aquest darrer autor, pertanyent al segle xviii, era un *Allegro energico* que interessà doblement pel seu caràcter i per la magnífica interpretació que el nostre violoncellista sabé donar-li. Major curiositat despertà, encara, l'anunciada primera audició de la *Sonata* per a violoncel i piano de Debussy, obra, aquesta, difícil de capir sense un previ estudi de la partitura. Gràcies, no obstant, a l'execució depurada, vibrant i ardida que obtingué per part dels dos concertistes Cassadó i Net, la producció personalíssima del mestre francès fou escoltada sense cansament (la sobrietat d'ella és un de sos mèrits sobressortints), rebent al final els esmentats artistes una demostració plena d'admiració i d'afecte. A la tercera part, En Cassadó detallà amb molt de gust i d'encís i amb sonoritat emotiva saboroses pàgines de Schubert, Schumann i Davidow, acabades les quals i atenent la insistència dels aplaudiments, l'amable concertista volgué, encara, repetir el *Minuet* de Haydn que amb igual finesa havia executat a la primera part.—S.

SALA MOZART: Associació Intima de Concerts. — La sessió inaugural de curs va celebrar-se la tarda del diumenge 21 d'octubre, havent-se confiat el programa al pianista Jan Smeterling. Es, aquest, un pianista interessant, la tècnica del qual

s'imposa per la seva fermesa i claredat. La expressió, un xic freda en els mestres clàssics, s'anima quelcom més en interpretar Chopin, del qual tocà molt bé Smeterling la *Barcarola, el Scherzo* en *do diesi*, un estudi i una mazurka. El programa, demés de la Sonata op. 53 (Aurora), de Beethoven, i dos Preludis en cant pla, de Bach-Busoni comprenia encara pàgines ben triades de Brahms, Debussy i Liszt. L'auditori aplaudí repetidament i amb convicció el nou concertista.

COLISEUM. — En la inauguració d'aquesta sala magnífica de proporcions i ben mesurada, que s'imposa per la seva serietat i finesa de línies, hi donà un concert la Banda Municipal, podent apreciar-se les condicions acústiques que el local ofereix, ben favorables, per cert, per a un conjunt de potència. Una de les peces que més entusiasme despertà fou la sardana *Juny*, d'En Garreta.

En la mateixa sala s'hi va fer sentir pocs dies després la Banda del Reial Cos d'Alabarders, que dirigeix el mestre Emili Vega. El bon gust i la finesa de les seves execucions meresqué de l'auditori les majors alabances.

Orquestra Simfònica de Barcelona. — Aquesta notable orquestra, que des de la seva fundació dirigeix el mestre Lamote de Grignon, inaugurà els concerts matinals que la direcció de Coliseum sembla voler instaurar en el nou local. El públic hi acudí ben nombrós, prodigant forces aplaudiments a l'entitat barcelonina, que tan ben guanyada té la seva reputació. Ultra la *Cinquena Simfonia* de Beethoven, que despertà, com sempre, el major entusiasme, la Simfònica interpretà amb la seva acostumada mestria pàgines brillants de Weber, Mendelssohn i Wagner, i, com a mostra de la música nostrada, dues cançons populars catalanes: *La mort de la núvia* i *La Gata i el Belitre*, harmonitzades i orquestrades pel mestre Lamote, junt amb la glossa dramàtica d'*El testament d'Amèlia*, original del mateix mestre. Formosa pàgina, aquesta darrera, que figura entre la producció més perfecta del mestre català.

Associació Intima de Concerts. — L'Orquestra de l'Associació, dirigida pel mestre Enric Ainaud, amb la cooperació del pianista polonès Jan Smeterling, interpretà el dia 4 de novembre un programa molt seriós que obria la bella *Simfonia en re* de Haydn. El *Concerto* en *fa* menor, per a piano i orquestra, de Chopin, donà ocasió a l'esmentat Smeterling de manifestar de bell nou les seves qualitats de pianista eminent. Tècnica i expressió assoliren la perfecció més acabada. L'orquestra donà l'audició primera d'*Esplai*, composició força estimable d'En Botey, que el públic aplaudí llargament fins aconseguir la repetició d'ella, dirigint-la aquesta segona vegada el propi autor. El concert acabà amb la *Petite Suite* de Debussy, que matisà molt bé l'orquestra.

Orquestra Pau Casals. — També l'orquestra del mestre Casals es deixà sentir al Coliseum. Després de les audicions al Palau, aquest concert constituí una bella manifestació popular que palesà l'estima que al front de la seva orquestra s'ha guanyat en Pau Casals. Dos noms solament omplien el programa: Beethoven i Wagner, dels quals s'interpretaren composicions ben festejades abans en els concerts del Pa-

lau. Llur execució perfecta despertà el més viu entusiasme que es traduí al terme del concert en una sèrie interminable d'ovacions.

VICH

Excursió artística a Saragossa per l'Orfeó Vigatà del Conservatori

Unes quartilles que es perderen en enviar-les des de Vich ens privà d'ocupar-nos en el seu dia de l'excursió realitzada per l'Orfeó Vigatà del Conservatori, que dirigeix el mestre Benet Morató, a la ciutat de Saragossa. L'importància de l'acte bé mereix ésser senyalat en les pàgines de la REVISTA MUSICAL CATALANA. L'èxit assolit pels orfeonistes vigatans a la capital d'Aragó es comptarà, certament, entre les victòries seves més falagueres.

Del concert celebrat en el Centre Mercantil per l'Orfeó Vigatà del Conservatori, heu's aquí en quins termes se n'ocupava el diari "Heraldo de Aragón":

"El salón de fiestas del Centro Mercantil ofrecía un bello golpe de vista. La concurrencia era numerosísima.

La presencia de los componentes del "Orfeó Vigatà" fué acogida con muestras de expresivo cariño.

El programa que el "Orfeó" tenía que desarrollar era amplísimo. Veintiuna obras lo integraban. Toda la primera parte estaba dedicada a canciones populares catalanas, escritas por los maestros Espadaler, Pérez, Romeu, Morató, Pujol y Morera. En la segunda, además de obras de Espadaler, Morera y Morató, también de aroma catalán, figuraba un motete de Bach, "El Ruiseñor" de Mendelssohn y el credo de la misa del "Papa Marcelo", de Palestrina. La tercera parte fué de verdadero compromiso, con obras de Lully, Rimsky-Korsakow, Aula, Jannequin, Retana y Morató.

En general, todo el programa fué bien ejecutado por el "Orfeó Vigatà". Particularmente, el "Orfeó" triunfó en toda línea, interpretando las canciones populares catalanas, bellas todas, melódicas y muy bien trabajadas. "La noche de San Juan", original de nuestro paisano el maestro don Luis Aula, orillada de dificultades, obtuvo una muy apreciable interpretación. En la ejecución de "¡Viva Aragón!", jota aragonesa de Retana, hubo un poquillo de desconcierto, debido, sin duda, al carácter de la composición aragonesa, que contrasta tanto con los cantos populares de Cataluña.

Los solistas del "Orfeó Vigatà" poseen voces muy bien timbradas y una depurada escuela de canto. Actuaron como solistas, cosechando muchos aplausos, las señoritas Narcisa Roura, soprano, y Agustina Andreu, contralto, y los señores don Juan Blancafort, tenor, y Pedro Gabarrós, barítono.

El concierto, a pesar de su extensión, supo a poco. Ello es el mejor elogio que puede hacerse de esta agrupación coral, que lleva al frente un maestro inteligentísimo y entusiasta, compositor inspirado: don Benito Morató, al cual correspondió la mayor parte del éxito que el concierto obtuvo.

El "Orfeó Vigatà" posee un extenso repertorio. Los orfeonistas son tan entusiastas, que su mayor placer está en poseer obras y más obras para enriquecer su

repertorio Repetimos que la especialidad de este Orfeón està en el cultivo de la canción popular catalana. Bien digna de aplauso es esta norma orfeonística, porque así se va creando el tesoro musical popular español."

L'"Orfeó Vigatà" va fer la seva visita oficial a la Casa del Consistori, rebent els orfeonistes l'alcalde en persona, don Basilio Ferràndez. L'acte s'efectuà en el saló de sessions. Després de les salutacions corresponents pel president de l'Orfeó, don Marian Anglada, i l'alcalde de Saragossa, l'Orfeó interpretà vàries composicions dirigides pel mestre Morató, cantant-se al final una jota.

L'"Orfeón Zaragozano" volgué també festejar la visita dels cantaires vigatans, i en plena intimitat es celebrà una vetllada, en la qual hi prengué part la Rondalla de l'esmentat Orfeó, cantant boniques coples allusives la senyoreta Ramón i el senyor Gascón. Els orfeonistes saragossans entonaren, després, l'*Ave Verum*, de Saint-Saens, i una composició de Retana. En mig d'un gran entusiasme, el senyor Sala Gómez, en nom de l'"Orfeón Zaragozano" ,lligà a l'estandart de l'"Orfeó Vigatà" una formosa llassada, pintada per la senyoreta Adelina Vicente, exposant el seu desig de que la germanor que la llassada significava fos eterna.

Molt agraït a les atencions seguidament rebudes en la capital aragonesa, el president del Vigatà, senyor Anglada, donà les gràcies pel present rebut, vitorejant Saragossa i el seu Orfeó.

Abans de pendre comiat, l'"Orfeó Vigatà" interpretà la sardana *Les Espigolaires*, d'En Morató, la *Nit de Sant Joan*, d'Aula, i la *Jota*, de Retana, despertant llur execució el major entusiasme.

Els orfeonistes de Vich feren també grans elogis de la tasca artística de l'"Orfeón Zaragozano" i restaren corpresos de l'acolliment allí rebut.

L'excursió a Saragossa haurà deixat, doncs, un bell record en els cantaires vigatans, que el temps no ha de borrar pas.

Bibliografia

JOAN LLONGUERAS. *Les figures del pessebre. La festa dels Reis.* — Unió Musical Espanyola. Filial de Barcelona.

En ocasió de la seva estrena en els festivals que l'Institut Català de Ritmica i Plàstica celebra tots els anys al Palau de la Música Catalana, ens hem ocupat amb l'elogi merescut d'aquestes produccions d'En Llongueras, veres festes d'infants, amarades de sentiment popular i d'una ingenuitat tan adorable que corprenen a xics i a grans. En vigílies de les festes de la Nativitat del Senyor, per a les quals han estat escrites, volem, doncs, recordar als nostres llegidors la publicació de les jolius composicions del mestre Llongueras, digna continuació de les Cançons i Jocs d'infants tan celebrades, que no solament troben son lloc apropiat en les festes públiques i escolars, sinó també en plena intimitat familiar, omplint de goig als petits que les entonen i evocant en els demés que les escolten els més dolços records de la infantesa.

JOAN LLONGUERAS. *Mai més l'amor tornarà.* Melodia per a cant i piano. — Unió Musical Espanyola. Filial de Barcelona.

Ens mostra aquesta melodia, fortament expressiva, un nou caire de la personalitat artística d'En Llongueras. La seva delicada inspiració i la seva harmonització ben sentida i treballada amb consciència donen una justa valor a la petita producció, la qual interessa vivament, evocant el record patètic de mantes frases del *Tristany*. Afegirem que la poesia d'un sentiment pregon, és original del mateix Llongueras, donant així major unitat d'expressió a la composició referida.

MARTÍ LLOBET. *El Comte Garí.* Chor mixte. — *La Birondó.* Chor a veus mixtes.

Senyalem amb gust la publicació d'aquestes dues composicions d'En Martí Llobet, premiades en els dos primers concursos de música catalana de l'Orfeó de Sans. Escrit el primer dels chors senyalats sobre una poesia de caràcter llegendari d'Anicet de Pagès, es recomana per la seva bonica melodia dintre un ambient popular que la fa sumament atractiva. El sentiment dramàtic que ha inspirat *El Comte Garí* és traduït amb força encert i la impressió de melangia que, en acabar-se, deixa la composició, és del tot suggestiva; fent honor a la sensibilitat artística de l'autor, el meritíssim director de l'Orfeó Germanor Empordanesa, de Figueres.

La Birondó és, també, un chor estimable. La melodia ingènua, de caràcter popular, li presta senyalat encís, i revela tota la composició el coneixement que d'aquell gènere vocal té adquirit l'inspirat autor.

En Llobet ha dedicat les dues composicions llorejades a l'ORFEÓ CATALÀ i al seu Mestre En Lluís Millet. Es un geste noble que cal agrair-li.

Publicacions de la casa G. RICORDI & C., de Milà.
Correnti per clavicembalo o pianoforte di antichi maestri italiani (Boghen).
Partite per clavicembalo o pianoforte di autichi maestri italiani (Boghen).
Due Pezzi per pianoforte di PIERO COPPOLA. I. *Notturno,* II. *Scherzo.*
Sonata breve per violino e pianoforte di GIULIO BAS.

L'element popular, com és de suposar, és el que predomina en les *Correnti*. Es distingeixen, per llur bon gust i elegància ben italiana, les de Rossi, especialment els números 2, 4, 7 i 9 (deliciosa pastoral, aquesta última, amb un regust madrigalesc que enamora). Segueixen dues corrandes més de Zipoli i quatre de Martini, on hi campeja un gust clàssic més depurat amb una personalitat ja del tot definida.

Les *Partites* són, la major part, de Pasquini, i, la que clou el recull, de Zipoli. La gràcia plena de gentilesa i l'exquisit perfum de galania que caracteritza la música italiana del segle XVII es troben plenament retratades en aquestes Partites. La *Partite diverse di Follia,* de Pasquini, que inaugura el recull, és del tot deliciosa i fa sentir el desig d'oir-la al clavicembal, on la combinació de registres en els dos teclats li ha de donar a la formosa composició un esclat magnífic. Altres peces del mateix autor s'imposen igualment per la bellesa llur. D'una forma més escolàstica, però no menys inspirada i expressiva, és la *Partita* de Zipoli, que pren en son desenrotllament una volada evocadora ja de la sumptuositat haendeliana.

La tria i revisió d'aquestes obres antigues és deguda al senyor Felice Boghen, professor de l'Institut Musical, "Luigi Cherubini", de Florència. Cal aplaudir-li l'amor que ha demostrat sentir envers l'art dels vells mestres i agrair-li encara l'ofrena d'aquestes pàgines ignorades que l'artista curiós i el deixeble aprofitat sabran, segurament, estimar.

Les dues peces per a piano d'En Coppola és l'antítesi de l'art que acabem d'esmentar. El *Nocturn* està escrit en forma d'estudi per a la pràctica de quatrenes dobles. L'autor segueix les corrents més atrevides avui en el terreny harmònic, de tal manera que fa exclusió completa de l'acord perfecte. La segona peça, *Scherzo* (in stile burlesco), encaixa millor que la primera en la manera característica de l'autor i no deixa d'oferir cert humor que escau molt bé a l'estil preconcebut del fragment.

L'execució d'aquestes dues obres exigeix, com és de suposar, un pianista hàbil i bregat ja en les excentricitats modernes.

Destrament escrita i tractada amb força serietat, la *Sonata breve* d'En Giulio Bas ofereix l'atractiu d'una personalitat ben formada, amb mires a l'estil modern sense exagerar la nota extremista. El nom de l'autor és una garantia ja de la seva bonesa i del bon sentit que presideix en la composició susdita, la qual pot interessar certament als nostres violinistes.

Publicacions de la casa GUGLIELMO ZANIBON, de Pàdua.

ORESTE RAVANELLO. *Dall' Aurora al Tramontò.* Quatre chors per a veus d'home (Op. 123).

MAFFEO ZANON. *Pensiero Nostalgico* (en forma de temps de Sonata), per a violoncel i piano.

Senyalem amb gust la publicació dels quatre chors per a veus d'home d'En Ravanello. Ja sabem quant escaseja el repertori aquest, i és doblement d'aplaudir l'obra del mestre italià que, ultra son mèrit, omple un buit del qual totes les societats chorals se'n dolen. Responent al sentiment general de natura, cada chor porta un títol particular ben aplicat a l'ambient que l'envolta. Enumerem-los, doncs, en llur mateix orde: N. 1. *A Sera.* Inspirat, de dolça expressió, de línia elegant i harmonització ben sentida. N. 2. *Nebbia.* Impregnat tot ell de poesia. L'estil cromàtic li presta un ambient molt suggestiu. La part de corn anglès que l'acompanya (*ad libitum*) arrodoneix el quadro i li dóna major valor encara. N. 3. *Caccia selvaggia.* Es de caràcter descriptiu i escrit amb força traça. L'execució és, certament, difícil, però l'efecte brillant del mateix recompensa el treball. Fa un bonic contrast amb els números anteriors. N. 4. *Egloga.* Delicat i d'una tendresa exquisida. L'òboe (*ad libitum*) li presta amb la seva expressiva tornada una gràcia singular.

Repetim-ho, donat l'escàs repertori de chors per a veus virils, el poemet d'En Ravanello es fa ben recomanable, ja que, ultra el coneixement cabal que demostra l'autor en tractar les veus, el bon gust i la delicadesa que tota l'obra respira, són factors prou segurs per assegurar l'èxit de la seva audició. Els directors dels nostres orfeons faran bé de fixar-se en ella.

Pensiero nostalgico, d'En Zanon, és una composició de volada, ben interessant en

son desenrotllament. Si bé trobem quelcom atormentada la seva harmonització, cal tenir en compte, també, que el caràcter aquest ve imposat justament pel títol de la composició mateixa. Els violoncellistes estudiosos poden pendre'n nota.

J. S.

Noves

EL TRIOMF DARRER D'AMADEO VIVES. — El nostre benvolgut amic, el mestre Vives, estrenà el 17 d'octubre a l'Apolo, de Madrid, amb un èxit extraordinari, la seva darrera producció, *Doña Francisquita,* comèdia lírica en tres actes. El llibret, inspirat en *La discreta enamorada,* de Lope de Vega, és original de Fernàndez Saw i Romero, havent merescut l'aplaudiment de tota la crítica. Pel que es refereix a la partitura del mestre català, la impressió general dels diaris de la cort és que aquesta òbra ve a renovar l'antiga tradició de la música espanyola que de molts anys ençà estava desorientada sota la influència de modes estrangeres.

Afegeixen els crítics que *Doña Francisquita* és segurament la més bona de les partitures del mestre Vives, i com es suposa, la millor que en la música espanyola s'ha estrenat de fa molts anys.

La representació durà, la primera nit, fins prop de les tres de la matinada, donant idea de l'èxit, el fet de que quasi tots els números de música foren repetits, i alguns tres vegades.

En honor d'En Vives i del seu col·laborador va celebrar-se quinze dies més tard un banquet, on la presència del mestre, que, malalt, no havia pogut assistir a l'estrena de la seva obra, fou acollida amb una xardorosa salva d'aplaudiments pels nombrosos comensals, entre els quals predominaven els artistes i literats.

En acabar l'esmorzar, hi hagueren també els discursos de costum, havent llegit al final el senyor Romero i el mestre Vives sengles quartilles de sincer agraïment. Són de N'Amadeu Vives les paraules que segueixen:

"Encara que sembli mentida, "Doña Francisquita" ja s'estrenà. I dic encara que sembli mentida, perquè hi ha hagut persones que han arribat assegurar-me a mi mateix que "Doña Francisquita" només era una fantasia, un nom, una il·lusió, i deien nom, il·lusió i fantasia, perquè no s'atrevien a pronunciar la paraula "camelo", que era la que veritablement tenien en el cor i més que en el cor, en el pensament.

I jo, senyors, que estava treballant en l'obra sense parar, juntament amb els meus volguts col·laboradors, des del mes de gener, en alguns moments vaig arribar a dubtar si ço que estava escrivint era una obra, o si es tractava d'un joc de dimonis o al·lucinació.

Però, no, "Doña Francisquita" aparegué realment i els que la veieren sentiren complaença i se n'alegraren. Que Déu els ho pagui. Que Déu us ho pagui també a vosaltres, que veniu aquí avui com a un bateig.

Haveu obert la gran església de la pàtria, i en l'acte d'avui declareu admetre "Doña Francisquita" en la vostra família, la proclameu la vostra germana, i jo, que l'he criada amb substància vostra i nostra, la remeto, més ben dit, us la torno, perquè vostra és, ja que haveu declarat reconèixer en la seva fesomia la inconfusible expressió característica de la hispànica família.

Cap mèrit m'atribueixo, sinó l'haver treballat amb amor. Hem volgut arribar, per fi, a una estètica més senzilla. Em proposo solament agradar, interessar, i commoure les gents del meu país; la resta, per mí, està mancat absolutament d'interès.

Els anys m'han ensenyat el poc que valen les teories. He arribat a la convicció que la paraula "estètica" no significa res.

No em proposo crear res nou i menys sorprendre ningú. Sempre recordo aquelles paraules de Goethe: "Tot ho fa la vida", sense oblidar, no obstant, aquelles altres amb les quals completa el pensament: "Però convé posar una emoció immediata als temes eterns".

Així, doncs, totes les mitologies ja foren creades. Els que vulguin crear nous mites pereixeran en la més espantosa esterilitat. Només serem teixidors dels mites vells, de les velles tonades. Potser encertem a col·locar en el teixit algun lleu fil d'or amb el qual els altres no atinaren; amb això ens contentarem, convençuts que l'esforç humà, fora d'aquest propòsit, es remou en el buit."

Celebrem molt l'èxit assolit pel mestre català.

EL DARRER CONGRES DE MUSICA SAGRADA. — Aquest va celebrar-se el passat estiu a Vicenza (Itàlia), davant de dos mil congressistes i moltes personalitats, entre les quals s'hi comptava el Cardenal Bisleti, Llegat pontifici. Entre els temes anunciats que despertaren major interès, recordem els següents: *La nostra escola de cant litúrgic* (comunicant P. Paolo Ferretti); *Com el poble cristià podrà venir educat al cant litúrgic gregorià* (comunicant Mons. Maggio); *La tasca de l'organista litúrgic* (comunicant mestre Magri).

A la Catedral s'hi donà un gran concert per orgue i chor, a càrrec de l'Enrico Bossi i de la Polifonia romana.

Es reberen moltíssimes adhessions, éssent saludada amb grans aplaudiments la de don Lorenzo Perosi, al qual mestre se li envià un afectuós telegrama.

EN HONOR DE RICARD STRAUSS. — L'autor de *Salomé* cumplirà el mes de juny vinent seixanta anys. Amb tal motiu, l'Opera de Viena i la famosa Societat dels Amics de la Música es disposen celebrar l'aniversari aquell amb tota pompa. La solemnitat projectada, que s'efectuarà probablement el mes de maig, tindrà un caràcter internacional, i, així, hi seran invitades marcades personalitats de l'estranger, pertanyents al món de la literatura i de les arts. Sembla que hi ha el propòsit de fer executar les obres dramàtiques i simfòniques del mestre homenatjat i una tria important de les seves altres composicions.

MUSICA ANTIGA. — El nostre amic, l'excellent musicògraf J. Joaquim Nin, ha fet dues seleccions de peces, convenientment revisades i digitades, de clavecinistes

espanyols i virginalistes anglesos, respectivament, l'edició de les quals té en preparació la casa Heugel, de París, per a incloure en la seva Edició Francesa de Música Clàssica.

Felicitem el pianista català i esperem amb goig la publicació dels interessants reculls.

DELS ESTATS-UNITS. — Entre els pianistes que actualment es fan oir a l'Amèrica del Nord, s'hi compten N'Artur Rubinstein, Claudio Arran, xilè, i Wladimir de Pachmann, que a l'Auditorum de Chicago tocà davant de tres mil persones.

El violinista rus Abraham Haitowitsch — que és orb — ha donat un recital al Town Hall de Nova York.

El tenor espanyol Miquel Fleta ha fet son debut al Metropolitan Opera, cantant *La Tosca.*

— El festival anual de Pittsfield, que patrocina l'activa generositat de la senyora E. Coolidge, es donà a fi de setembre. Hi prengué part, demés d'altres artistes, el London String Quartet.

En el programa general hi figuraven algunes obres noves: el *Sextet* de corda, de Frank Bridge; un *Sextet* per a violes, de B.-J. Dale; *Sonata* per a piano i viola, d'Arnold Bax; *Rapsòdia* per a piano i violoncel, de Rebecca Clarke, i *Phantasy Sextet,* d'Eugeni Goossens.

DE BRUSEL·LES. — El Teatre de la Moneda ha representat novament amb un èxit molt gros una òpera que es considera com l'obra mestra del compositor flamenc Jan Blockx, *Princesse d'Auberge.* En Blockx, que morí l'any 1912, havia estat el successor de Peter Benoit en la direcció del Conservatori reial d'Anvers.

Entre les novetats que anuncia la direcció de l'esmentat teatre bruselès, hi figura la producció d'Alfred Bachelet *Quand la cloche sonnera,* que tan bon acolliment aconseguí l'any passat a París, i una altra obra de molta originalitat que es donarà per primera vegada en llengua francesa: es tracta d'un drama musical de Hakon Borresen, compositor danès, titulat *Kaddera,* l'acció del qual es desenrotlla en el país dels Esquimals.

DE PARIS. — El pianista Ernest Schelling, que fou íntim amic del nostre Enric Granados, ha pres part en els Concerts Colonne, interpretant d'una manera perfecta el *Concerto en mi bemoll* de Liszt i el *Concerto en la menor* de Schumann. Per primera vegada a França s'executà del mateix concertista una fantasia per a orquestra, titulada *A Victory Ball.* Els mateixos programes comportaven la primera audició, també, d'una *Rapsòdia* per a violí i orquestra, sobre temes hebraïcs, original de Blair Fairchild.

— Les primeres novetats teatrals de la temporada han consistit en l'estrena a l'Opera de *Le Jardin du Paradis,* conte líric en 4 actes, inspirat en un conte d'Andersen, d'Alfred Bruneau, i l'estrena a l'Opera-Còmica de *Sainte Odile,* drama líric en 3 actes, de Marcel Bertrand, i *La Griffe,* drama líric en 2 actes, de Félix Fourdrain. Les tres obres han obtingut bon èxit.

Necrologia

Víctor Maurel. — Ha mort a Nova York, el mes passat, el celebrat baríton Maurel, que tan bon record havia deixat en les temporades que cantà en el nostre Liceu, per allà els anys de 1883 a 1888. Darrerament, encara, en 1907, va fer una curta aparició en el Teatre Novetats, impressionant fortament en la magnífica creació que feia del Yago d'*Otello*. El mateix Verdi demanà, encara, la seva col·laboració per a crear el *Falstaff* a Milà, en 1893. L'excel·lent baríton francès s'havia distingit igualment en les òperes *Hamlet, Rigoletto, La Favorita* i els *Huguenots*.

Demés d'un expert cantant, era Maurel un gran actor que s'imposava sempre a l'escena per la noblesa del seu gest i la propietat en el vestir. Ha mort als 76 anys, ja que havia nascut a Marsella en 1847, i els darrers anys de la seva vida els ha passat a Nova York, on exercia preferentment l'ensenyança del cant.

Oliver A. King. — Ha mort a Londres el pianista King, que era professor de la Royal Academy of Music. Nascut a la mateixa capital en 1855, havia fet els seus estudis al Conservatori de Leipzig. Aconseguí també certa reputació com a compositor. Entre les seves produccions s'hi compten una simfonia, diversos chors, algunes cantates per a veus i orquestra, obertures, un concert de piano, un de violí, etc.

Eduard Moullé. — Aquest compositor francès ha mort als setanta nou anys, gairebé ignorat de la generació actual. Contemporani i gran amic de Chabrier, havia guanyat un primer premi del Conservatori. Més tard, entrà en relacions amb Bourgault-Ducoudray, rebent d'aquest músic la influència del seu amor per al folklore: ha deixat un recull ben estimat de *Cançons espanyoles*, que col·leccionà durant les seves passejades per Espanya. De la seva terra, la Normandia, pogué recullir també alguns centenars de cançons, reunides en varis volums d'un interès innegable, publicats per la casa Rouart. Moullé havia escrit igualment peces per a violí i per a piano, instrument aquests darrer que dominava a la perfecció.

Fèlix Fourdrain. — En vigílies d'estrenar-se a l'Opera-Còmica de París la seva darrera producció, *La Griffe*, drama líric en 2 actes, ha mort Fèlix Fourdrain, compositor ben reputat a França. Nasqué a París, en 1880, i fou deixeble de Massenet i de Widor, al Conservatori. No tenia més de 27 anys, quan obtingué un èxit dels més francs a l'Opera-Còmica amb *La Légende du Point d'Argentan*. Poc després estrenava a Lió *La Glaneuse*, i a l'Opera de Niça *Vercingétorix* (1911). Amb algunes produccions de música lleugera, s'hi compta, encara, un drama líric en tres actes, *Madame Rolland* (1914). Algunes obres simfòniques seves foren també ben rebudes en els Grans Concerts.

Aquest número ha passat per la prèvia censura

Atenes A. G., Provença, 157. Telèfon 216-G.—Barcelona